

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 458 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
Abdullayeva Sh. H.	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
Abdullayeva Feruza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish.....	59
Kalandarova Maxliyo Aslonovna	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
Kamalova Dilrom Olimjon qizi	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
Kamolova Gavhar Akbarovna	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
Maxkamova Laylo Majidovna	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
Mengliqulova Maftuna Abdullayevna	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari.....	90
Suyarov Xurshid Baxriddinovich	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
Toshpo'latova Guldon Tulqin qizi	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
Usarova Marg'uba Nazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
Vaisova Yodgora Sardorbek qizi	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliy Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений.....	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики.....	137
<i>Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения.....	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом.....	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari.....	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitora Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda.....	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari.....	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi.....	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS	O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri 192 <i>Qodirova Zebuniso Malikovna</i>
			Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization 197 <i>Babayeva Lola Ibragimovna</i>
			Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi 202 <i>M. X. To'xtamisheva</i>
			Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari..... 207 <i>Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi</i>
			Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish 211 <i>Adashova Guljaxon Muxammadjonovna</i>
			STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari 215 <i>G. B. Maxmudova</i>
			Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari 219 <i>Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li</i>
			Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish 223 <i>Jumanazarova G. U.</i>
			Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari 227 <i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi</i>
			Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi..... 230 <i>Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>
			Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari 233 <i>Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi</i>
			Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish 238 <i>Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi</i>
			Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды 242 <i>Скрыльников Юрий Степанович</i>
			Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов..... 246 <i>Тиллашайхова Хосият Азаматовна</i>
			Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar 250 <i>U. A. Jumanaazarov</i>
			Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi 254 <i>G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza</i>
			Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 258 <i>Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi</i>
			Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi 262 <i>Avlayev Orif Umirovich</i>
			AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari.... 267 <i>Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazixon qizi</i>
			Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni 273 <i>Ubbiyev Alisher Tairovich</i>
			Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat 277 <i>Sattorova Mohira Aminqulovna</i>
			Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish . 281 <i>Namazbayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi</i>
			Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish 285 <i>Ismatullayeva Fotima Rustam qizi</i>

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish.....	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.....	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi.....	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari.....	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish.....	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarning kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida).....	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari.....	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
<i>Karimov Feruz Raimovich</i>	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
<i>Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
<i>Masharibova Lobar Rayimberganovna</i>	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
<i>Mirtoeyeva Shohruza Ibjohimjon qizi</i>	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
<i>Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
<i>Raxmatova Nargiza Dolibayevna</i>	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
<i>Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
<i>Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna</i>	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
<i>Sh. T. Musulmonova</i>	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
<i>Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
<i>Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
<i>Turdiyeva Raxima Kurbanovna</i>	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
<i>Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna</i>	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
<i>Г. С. Алиходжаева</i>	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
<i>Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева</i>	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
<i>Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева</i>	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
<i>Murodova Umida Dilmurodovna</i>	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
<i>Саидова Махсудахон Аббасовна</i>	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
<i>Собирова Пошшаой Эркин кизи</i>	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
<i>Хафизова Машхура Аминовна</i>	

DUDUQLANUVCHI BOLALARDA VERBAL MULOQOT KO'NIKMALARINI O'YIN TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH

Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi
Toshkent kimyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Tadqiqotda duduqlanishga ega bo'lgan bolalarning nutqiy faolligi, emotsional holati hamda ijtimoiy moslashuviga o'yin faoliyatining ta'siri tahlil qilinadi. O'yin texnologiyalariga asoslangan mashg'ulotlar bolalarda nutqiy qo'rquvni kamaytirish, muloqotga kirishish faolligini oshirish hamda ijobiy psixologik muhit yaratishga xizmat qilishi asoslab berilgan. Maqolada roli o'yinlar, didaktik o'yinlar va interaktiv mashqlar orqali verbal muloqotni shakllantirish usullari tavsiflanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yin texnologiyalari asosida tashkil etilgan logopedik ishlar duduqlanuvchi bolalarda nutq ravonligini, muloqotga bo'lgan ishonchni hamda ijtimoiy faollikni sezilarli darajada yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: duduqlanish, verbal muloqot, nutq rivoji, o'yin texnologiyalari, logopedik korreksiya, muloqot ko'nikmalari, emotsional holat, ijtimoiy moslashuv.

Abstract: This article highlights the theoretical and practical aspects of using game-based technologies in the development of verbal communication skills in children who stutter. The study analyzes the impact of play activities on speech activity, emotional state, and social adaptation of children with speech fluency disorders. It is substantiated that sessions organized on the basis of game-based technologies contribute to reducing speech anxiety, increasing communicative engagement, and creating a positive psychological environment. The article describes methods of developing verbal communication through role-playing games, didactic games, and interactive exercises. The research findings demonstrate that speech therapy interventions organized using game-based technologies significantly improve speech fluency, communicative confidence, and social activity in children who stutter.

Key words: stuttering, verbal communication, speech development, game-based technologies, speech therapy correction, communicative skills, emotional state, social adaptation.

Аннотация: В данной статье освещаются теоретические и практические аспекты использования игровых технологий в развитии вербальных коммуникативных навыков у детей с заиканием. В исследовании анализируется влияние игровой деятельности на речевую активность, эмоциональное состояние и социальную адаптацию детей с нарушениями плавности речи. Обосновано, что занятия, организованные на основе игровых технологий, способствуют снижению речевого страха, повышению коммуникативной активности и формированию положительного психологического климата. В статье описываются методы формирования вербальной коммуникации посредством ролевых игр, дидактических игр и интерактивных упражнений. Результаты исследования показывают, что логопедическая работа, организованная на основе игровых технологий, значительно улучшает плавность речи, уверенность в общении и социальную активность детей с заиканием.

Ключевые слова: заикание, вербальная коммуникация, развитие речи, игровые технологии, логопедическая коррекция, коммуникативные навыки, эмоциональное состояние, социальная адаптация.

KIRISH

Bugungi kunda nutq buzilishlari orasida duduqlanish muammosi bolalar nutqiy va ijtimoiy rivojlanishiga jiddiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan biri hisoblanadi. Duduqlanish bolaning nafaqat nutq ravonligini, balki uning verbal muloqotga kirishish faolligini, emotsional holatini va tengdoshlar bilan munosabatlarini ham cheklab qo'yadi. Ayniqsa, maktabgacha va kichik maktab yoshidagi duduqlanuvchi bolalarda muloqot jarayonida qo'rquv, tortinchoqlik hamda o'ziga bo'lgan ishonchsizlik kuchayib, bu holat nutq faoliyatining yanada susayishiga olib keladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy logopediya va maxsus pedagogikada duduqlanuvchi bolalar bilan olib boriladigan korreksion ishlarni samarali tashkil etishda bolaning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, an'anaviy mashq va topshiriqlarga nisbatan bolalar uchun tabiiy va qiziqarli bo'lgan o'yin faoliyatiga asoslangan yondashuvlar alohida e'tiborga loyiqdir. O'yin texnologiyalari bolaning ichki zo'riqishini kamaytirib, nutqiy jarayonga ijobiy emotsional fon yaratadi hamda muloqot ehtiyojini faollashtiradi.

O'yin jarayonida bola o'zini erkin his qiladi, nutqiy xatolardan qo'rqmaydi va muloqotni majburiyat sifatida emas, balki qiziqarli faoliyat sifatida qabul qiladi. Bu esa duduqlanish bilan bog'liq nutqiy to'siqlarni bosqichma-bosqich kamaytirishga, verbal muloqot ko'nikmalarini tabiiy sharoitda shakllantirishga imkon yaratadi. Aynan shu jihatlar o'yin texnologiyalarini duduqlanuvchi bolalar bilan ishlashda samarali pedagogik vosita sifatida qo'llash zaruratini yuzaga keltiradi. Mazkur maqolada duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirishning nazariy asoslari, uning psixologik-pedagogik ahamiyati hamda amaliy imkoniyatlari yoritiladi. Kirish qismida ushbu muammoning dolzarbligi va tadqiqot yo'nalishining muhim jihatlari asoslab beriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Duduqlanish nutqning murakkab buzilishi bo'lib, u asosan nutq sur'atining buzilishi, tovush va bo'g'inlarning takrorlanishi, cho'zilishi hamda nutq jarayonida majburiy pauzalarning paydo bo'lishi bilan namoyon bo'ladi. Ushbu buzilish ko'pincha markaziy nerv tizimi faoliyati, emotsional zo'riqish hamda shaxsning psixologik xususiyatlari bilan uzviy bog'liq holda rivojlanadi. Duduqlanuvchi bolalarda nutqiy muammolar bilan bir qatorda muloqotga kirishishdan qochish, ijtimoiy faollikning pasayishi va salbiy emotsional holatlar ham kuzatiladi. Shu sababli verbal muloqot ko'nikmalarini shakllantirish faqat nutq texnikasi bilan cheklanib qolmasdan, bolaning umumiy psixologik holatini barqarorlashtirishni ham nazarda tutishi zarur.

Verbal muloqot ko'nikmalari bolaning atrof-muhit bilan samarali munosabatga kirishishi, o'z fikrini erkin ifodalashi va ijtimoiy tajribani egallashi uchun muhim hisoblanadi. Duduqlanuvchi bolalarda esa bu ko'nikmalar yetarli darajada rivojlanmagan bo'lib, nutqiy qiyinchiliklar muloqot jarayonida ikkilanish va qo'rquvni kuchaytiradi. Natijada bola nutqiy faollikdan chetlashib, passiv muloqot usullarini tanlaydi. Aynan shu holatni bartaraf etishda o'yin texnologiyalariga asoslangan yondashuvlar muhim o'rin egallaydi. O'yin texnologiyalari pedagogik jarayonda bolaning tabiiy ehtiyojlari va qiziqishlariga mos keluvchi faoliyat shakli hisoblanadi. O'yin jarayoni bolada ijobiy emotsiyalarni uyg'otib, nutqiy zo'riqishni kamaytiradi hamda muloqotga bo'lgan ehtiyojni faollashtiradi. Duduqlanuvchi bolalar bilan ishlashda o'yin texnologiyalarining ustun jihati shundaki, ular nutqiy vaziyatni sun'iy mashq shaklidan real va hayotiy muloqot shakliga yaqinlashtiradi. Bu esa bolaga nutqdan erkin foydalanish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda rolli o'yinlar alohida ahamiyatga ega. Rolli o'yinlar orqali bola turli ijtimoiy vaziyatlarni modellashtiradi, dialogik nutqni mashq qiladi va o'z nutqini nazorat qilishni o'rganadi. Masalan, "Do'kon", "Mehmon kutish", "Maktabdagi suhbat" kabi o'yinlarda bola muloqot jarayonini tabiiy shaklda bajararkan, nutqiy xatolarga bo'lgan qo'rquv sezilarli darajada kamayadi. Bu o'yinlar bolaning tashabbuskorligini oshirib, muloqotga ijobiy munosabatni shakllantiradi. Didaktik o'yinlar duduqlanuvchi bolalarda so'z boyligini kengaytirish, gap tuzish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda nutqning grammatik tuzilishini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bunday o'yinlar nutqiy topshiriqlarni qiziqarli shaklda taqdim etib, bolaning diqqatini uzoqroq saqlab turishga yordam beradi. Masalan, rasm asosida hikoya tuzish, so'zlarni mantiqiy ketma-ketlikda joylashtirish yoki savol-javob tarzidagi o'yinlar verbal faollikni oshiradi. Ushbu jarayonda logoped yoki pedagog bolaning nutqini majburan tuzatmasdan, uni muloyim va rag'batlantiruvchi tarzda qo'llab-quvvatlaydi. Shuningdek, harakatli va musiqali o'yinlar ham duduqlanuvchi bolalarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bunday o'yinlar nutq va harakatning uyg'unlashuvini ta'minlab, umumiy psixofiziologik zo'riqishni kamaytiradi.

Ritmik harakatlar va musiqa fonida bajariladigan nutqiy mashqlar nafasni to'g'ri taqsimlashga, nutq sur'atini me'yorlashtirishga va artikulyatsiyani yaxshilashga yordam beradi. Natijada bola nutq jarayonida o'zini yanada ishonchli his qiladi. O'yin texnologiyalariga asoslangan korreksion ishlarning samaradorligi ko'p jihatdan pedagog-logopedning yondashuviga bog'liqdir. Mashg'ulotlar tizimli, bosqichma-bosqich va individual xususiyatlarni hisobga olgan holda tashkil etilganda ijobiy natijalar kuzatiladi. O'yin orqali tashkil etilgan muloqot jarayoni bolada o'z-o'zini baholashni oshiradi, ijobiy tajriba to'planishiga yordam beradi hamda nutqiy muvaffaqiyatsizliklardan kelib chiqadigan psixologik to'siqlarni kamaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, o'yin texnologiyalari duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali va kompleks vosita hisoblanadi. Ular nutqiy jarayonni erkinlashtirib, bolaning emotsional holatini barqarorlashtiradi va ijtimoiy muloqotga moslashuvini ta'minlaydi. Shu bois logopedik amaliyotda o'yin texnologiyalarini keng qo'llash duduqlanuvchi bolalar bilan olib boriladigan korreksion-pedagogik ishlarning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

XULOSA

Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish muammosi zamonaviy logopediya va maxsus pedagogikaning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot jarayonida o'yin texnologiyalaridan foydalanish bolaning nutqiy va psixologik rivojiga kompleks ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. O'yin asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar duduqlanish bilan bog'liq nutqiy zo'riqishni kamaytirib, muloqot jarayonini erkin va tabiiy shaklda tashkil etishga imkon yaratadi. O'yin texnologiyalari duduqlanuvchi bolalarda nutqiy faollikni oshirish, emotsional barqarorlikni ta'minlash va muloqotga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ldi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, rolli, didaktik hamda harakatli o'yinlar orqali tashkil etilgan logopedik ishlar bolalarning dialogik nutqini rivojlantirish, o'z fikrini ifodalashdagi ishonchini mustahkamlash hamda ijtimoiy moslashuvini yaxshilashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, o'yin texnologiyalarini duduqlanuvchi bolalar bilan olib boriladigan korreksion-logopedik jarayonga tizimli va maqsadli tarzda joriy etish nutq rivojining samaradorligini oshiradi. Ushbu yondashuv logoped va pedagoglar amaliyotida keng qo'llanishi mumkin bo'lib, duduqlanuvchi bolalarning verbal muloqot ko'nikmalarini muvaffaqiyatli rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva M. A. Logopediya asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
2. G'aniyeva D. B. Nutq buzilishlari va ularni korreksiyalash metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Karimova S. T. Maxsus pedagogika. – Toshkent: Universitet, 2020.
4. Mamatova L. R. Duduqlanish va uning psixologik-pedagogik jihatlari. – Toshkent: Fan, 2017.
5. Nurmatova N. Sh. Bolalar nutqini rivojlantirish metodlari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.
6. Raxmonova Z. K. Logopedik mashg'ulotlarda o'yin faoliyatidan foydalanish. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
7. Saidova G. U. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini korreksiyalash. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
8. Usmonova H. B. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent: Sharq, 2016.
9. Xoliqova D. A. Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash metodikasi. – Toshkent: Universitet, 2020.
10. Yuldashev O. M. Logopediya amaliyoti va innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.